

UDKAST

Forslag

til

Lov om ændring af straffeloven

(Strafskærpelse for forbrydelser med baggrund i offerets handicap)

§ 1

I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 1650 af 17. november 2020 foretages følgende ændring:

1 I § 81, nr. 6, indsættes efter »tro,«: »handicap,«.

§ 2

Loven træder i kraft den 1. april 2021.

§ 3

Loven gælder ikke for Færøerne og Grønland.

Bemærkninger til lovforslaget

Almindelige bemærkninger

1. Indledning

Dette lovforslag har til formål at styrke det strafferetlige værn mod forbrydelser begået med baggrund i offerets handicap.

Som en del af arbejdet med styrkelse af indsatsen mod hadforbrydelser har justitsministeren været i dialog med en række relevante interesseorganisationer, herunder Institut for Menneskerettigheder, om mulige tiltag på hadforbrydelsesområdet. Instituttet har i den forbindelse bl.a. peget på, at forbrydelser, der har baggrund i offerets handicap, ikke i dag anses for hadforbrydelser i straffelovens forstand. Instituttet har anbefalet en ændring heraf.

Med henblik på at styrke det strafferetlige værn mod forbrydelser, der begås med baggrund i offerets handicap, foreslås det således, at ordet »handicap« tilføjes til straffelovens § 81, nr. 6, således, at det bliver en straffeskærpende omstændighed, hvis en kriminel gerning har baggrund i offerets handicap.

2. Lovforslagets hovedpunkter

2.1. Gældende ret

Straffelovens 10. kapitel indeholder de almindelige regler om straffens fastsættelse, herunder regler om skærpene og formildende omstændigheder.

Straffelovens §§ 80-82 vedrører udmåling af straf inden for den strafferamme, der er foreskrevet for den pågældende forbrydelse. Bestemmelserne har både betydning for udmåling af fængselsstraf og bødestraf. Endvidere har bestemmelserne betydning for valget mellem fængselsstraf og bødestraf og mellem ubetinget og betinget dom.

Straffelovens § 80 regulerer strafudmålingen inden for strafferammen og angiver de hovedhensyn, som i almindelighed skal indgå ved straffastsættelsen.

Efter straffelovens § 80, stk. 1, skal der ved straffens fastsættelse under hensyntagen til ensartethed i retsbehandlingen lægges vægt på lovovertrædelsens grovhed og på oplysninger om gerningsmanden.

UDKAST

Efter straffelovens § 80, stk. 2, skal der ved vurderingen af lovovertrædelsens grovhed tages hensyn til den med lovovertrædelsen forbundne skade, fare og krænkelse samt til, hvad gerningsmanden indså eller burde have indset herom. Ved vurderingen af oplysninger om gerningsmanden skal der tages hensyn til dennes almindelige personlige og sociale forhold, dennes forhold før og efter gerningen samt dennes bevæggrunde til gerningen.

Straffelovens §§ 81 og 82 supplerer § 80 ved vægtningen af hensynet til lovovertrædelsens grovhed og gerningsmandens person. I bestemmelserne opregnes således en række forhold, som i almindelighed skal indgå henholdsvis som skærpende og formildende omstændigheder ved strafudmålingen.

Efter straffelovens § 81, nr. 6, skal det i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at en gerning har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Det følger af bestemmelsens forarbejder, jf. Folketingstidende 2003-04, tillæg A, spalte 3322, at bestemmelsen sigter på tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives disse forhold. Opregningen er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller lignende”. Ifølge forarbejderne, jf. samme sted, skal anvendelsesområdet forstås i overensstemmelse med anvendelsesområdet for straffelovens § 266 b, stk. 1.

Efter straffelovens § 266 b, stk. 1, straffes den, der offentligt eller med forsæt til udbredelse i en videre kreds fremsætter udtalelse eller anden meddelelse, ved hvilken en gruppe af personer trues, forhånes eller nedværdiges på grund af sin race, hudfarve, nationale eller etniske oprindelse, tro eller seksuelle orientering. Strafferammen for overtrædelse af § 266 b, stk. 1, er bøde eller fængsel indtil 2 år.

Bestemmelsen i straffelovens § 266 b, stk. 1, omfatter således ikke trusler, forhånelser eller nedværdigelser på grund af en persons handicap. Det er på den baggrund Justitsministeriets vurdering, at ordene ”eller lignende” i straffelovens § 81, nr. 6, ikke omfatter kriminelle gerninger, der har baggrund i andres handicap.

Efter straffelovens § 81, nr. 11, skal det i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed ved straffens fastsættelse, at gerningsmanden har udnyttet forurettedes værgeløse stilling. Denne bestemmelse sigter navnlig til kriminalitet, som begås over for udsatte persongrupper, f.eks. børn, handicappede og ældre personer.

UDKAST

Ifølge bemærkningerne til bestemmelsen omfatter bestemmelsen bl.a. vold mod et spædbarn, salg af narkotika til små børn og tricktyveri, tasketyveri og lignende over for ældre personer. Bestemmelsen kan også være anvendelig i andre tilfælde, hvor omstændighederne bevirker, at forurettede er værgeløs. Bestemmelsen vil således bl.a. kunne finde anvendelse, hvis en gerningsmand har udnyttet en handicappet persons værgeløse tilstand til at begå tyveri eller udnytte vedkommende økonomisk.

Det er Justitsministeriets vurdering, at bestemmelsen også vil kunne omfatte tilfælde, hvor en handicappet person udsættes for vold. Der ses imidlertid ikke at forelægge trykt retspraksis herom.

2.2. Justitsministeriets overvejelser

Institut for Menneskerettigheder har som led i justitsministerens arbejde med styrkelse af indsatsen mod hadforbrydelser peget på, at kriminelle gerninger, der har baggrund i offerets handicap, ikke i dag anses for en hadforbrydelse i straffelovens forstand. Instituttet har på den baggrund anbefalet en ændring af straffelovens § 81, nr. 6, således at det fremadrettet bliver en straffskærpende omstændighed, hvis en kriminel gerning har baggrund i offerets handicap.

Som straffelovens § 81, nr. 6, er formuleret i dag, skal det indgå som skærpende omstændighed, når domstolene udmåler straffen, hvis den kriminelle gerning har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Bestemmelsen omtaler således ikke handicap, og det er som nævnt ovenfor i afsnit 2.1 Justitsministeriets vurdering, at ordene ”eller lignende” ikke omfatter forbrydelser, der har baggrund i andres handicap.

Det er endvidere Justitsministeriets vurdering, at forbrydelser, der har baggrund i andres handicap, efter omstændighederne kan være omfattet af straffskærpelsesgrunden i straffelovens § 81, nr. 11, om udnyttelse af forurettedes værgeløse stilling. Det vil typisk være tilfældet ved f.eks. vold rettet mod handicappede personer. Omvendt vil f.eks. hærværk eller trusler rettet mod handicappede personer ikke nødvendigvis være en udnyttelse af en forurettedes værgeløse stilling og dermed omfattet af § 81, nr. 11.

På den baggrund vurderer Justitsministeriet, at der i dag kan være tilfælde, hvor kriminelle gerninger, som er begået med baggrund i forurettedes han-

dicap, ikke vil være omfattet af § 81, nr. 11, fordi det ikke kan anses for en udnyttelse af forurettedes værgeløse tilstand.

På andre retsområder, f.eks. i relation til forskelsbehandling på arbejdsmarkedet, sidestilles handicap med hudfarve, religion eller tro.

Det er Justitsministeriets vurdering, at forbrydelser, der har baggrund i andres handicap, dvs. hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives dette forhold, bør anses for hadforbrydelser på lige fod med kriminelle gerninger, der har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Det har således efter Justitsministeriets opfattelse betydning for den almindelige retsfølelse, at disse forbrydelser behandles som hadforbrydelser.

2.3. Den foreslåede ordning

Med lovforslaget foreslås det at udvide anvendelsesområdet for straffelovens § 81, nr. 6, til også at omfatte kriminelle gerninger, der har baggrund i andres handicap.

Begrebet handicap skal forstås i overensstemmelse med definitionen i bekendtgørelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som trådte i kraft for Danmark den 23. august 2009. Der følger af konventionens artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Den foreslåede udvidelse indebærer, at det i almindelighed skal tillægges straffeskærpende betydning, hvis en forbrydelse har baggrund i andres handicap. Dette vil være tilfældet, hvis forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives den forurettedes handicap. Udvidelsen medfører derved, at forbrydelser som f.eks. hærværk eller trusler rettet mod handicappede personer helt eller delvis pga. deres handicap fremover vil være omfattet af straffelovens § 81, nr. 6. Det bemærkes, at bestemmelsen finder anvendelse i forhold til enhver form for forbrydelse, som har baggrund i andres handicap.

3. De økonomiske konsekvenser og implementeringskonsekvenser for det offentlige

UDKAST

Lovforslaget vurderes at medføre begrænsede merudgifter på kriminalforsorgens område. Merudgifterne vil blive afholdt inden for Justitsministeriets eksisterende økonomiske rammer.

Lovforslaget har ikke implementeringsmæssige konsekvenser for det offentlige.

4. De økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet mv.

Lovforslaget har ikke økonomiske og administrative konsekvenser for erhvervslivet.

5. De administrative konsekvenser for borgerne

Lovforslaget har ikke administrative konsekvenser for borgerne.

6. De klima- og miljømæssige konsekvenser

Lovforslaget har hverken klima- eller miljømæssige konsekvenser.

7. Forholdet til EU-retten

Lovforslaget indeholder ikke EU-retlige aspekter.

8. Hørte myndigheder og organisationer mv.

Et udkast til lovforslag har i perioden fra den XX til den XX været sendt i høring hos følgende myndigheder og organisationer mv.:

Østre Landsret

Vestre Landsret

Samtlige byretter

Advokatrådet

Advokatsamfundet

Amnesty International

Danske Advokater

Danske Regioner

Den Danske Dommerforening

Det Kriminalpræventive Råd

Dommerfuldmægtigforeningen

Domstolsstyrelsen

UDKAST

Foreningen af Offentlige Anklagere
Forsikring og Pension
Institut for Menneskerettigheder
Justitia
KL
Landsforeningen af Forsvarsadvokater
Politiforbundet
Retspolitisk Forening
Rigsadvokaten
Rigspolitiet
Danske Handicaporganisationer

9. Sammenfattende skema

	Positive konsekvenser/mindreudgifter (hvis ja, angiv omfang)	Negative konsekvenser/merudgifter (hvis ja, angiv omfang)
Økonomiske konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen af betydning
Administrative konsekvenser for stat, kommuner og regioner	Ingen	Ingen
Økonomiske konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for erhvervslivet	Ingen	Ingen
Administrative konsekvenser for borgerne	Ingen	Ingen
Klima- og miljømæssige konsekvenser	Ingen	Ingen
Forholdet til EU-retten	Lovforslaget indeholder ingen EU-retlige aspekter	
Er i strid med de fem principper for implementering af erhvervsrettet	Ja	Nej X

UDKAST

EU-regulering/ Går videre end minimumskrav i EU-regulering (sæt X)		
--	--	--

Bemærkninger til lovforslagets enkelte bestemmelser

Til § 1

Til nr. 1.

I straffelovens § 81 lovfæstes en række forhold, som i almindelighed skal indgå som skærpende omstændigheder ved fastsættelse af straffen.

Efter bestemmelsen i § 81, nr. 6, skal det ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som en skærpende omstændighed, at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende. Bestemmelsen sigter på tilfælde, hvor forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives disse forhold. Opregningen er ikke udtømmende, jf. ordene ”eller lignende”.

Det foreslås at ændre straffelovens § 81, nr. 6, så det fremgår af bestemmelsen, at det ved straffens fastsættelse i almindelighed ligeledes skal indgå som en skærpende omstændighed, at forbrydelsen har baggrund i andres handicap.

Begrebet handicap skal forstås i overensstemmelse med definitionen i bekendtgørelse af FN's konvention om rettigheder for personer med handicap, som trådte i kraft for Danmark den 23. august 2009. Der følger af konventionens artikel 1, at personer med handicap omfatter personer, der har en langvarig fysisk, psykisk, intellektuel eller sensorisk funktionsnedsættelse, som i samspil med forskellige barrierer kan hindre dem i fuldt og effektivt at deltage i samfundslivet på lige fod med andre.

Den foreslåede ændring indebærer, at der fastsættes et yderligere forhold, som i almindelighed skal tillægges vægt som en skærpende omstændighed ved straffastsættelsen. Bestemmelsen finder anvendelse i forhold til enhver form for forbrydelse, som har baggrund i den forurettedes handicap. En for-

UDKAST

brydelse har baggrund i andres handicap, hvis forbrydelsens motiv helt eller delvis kan tilskrives dette forhold.

Ændringen medfører derved, at forbrydelser som f.eks. hærværk eller trusler, der er motiveret af forurettedes handicap, fremover vil være omfattet af straffelovens § 81, nr. 6.

Den foreslåede ændring har ikke til hensigt at ændre på, hvornår en forbrydelse har baggrund i den forurettedes værgeløse stilling, og dermed vil være omfattet af straffelovens § 81, nr. 11.

Til § 2

Det foreslås, at loven træder i kraft den 1. april 2021.

Loven finder anvendelse på lovovertrædelser, der er begået efter lovens ikrafttræden, jf. straffelovens § 3.

Til § 3

Den foreslåede bestemmelse vedrører lovens territoriale gyldighed og fastslår, at loven ikke gælder for Færøerne og Grønland.

Færøerne har pr. 1. marts 2010 overtaget lovgivningskompetencen på det strafferetlige område. For Grønland gælder en særlig kriminallov. Der er derfor ikke foreslået hjemmel til at sætte loven i kraft for Færøerne og Grønland.

Lovforslaget sammenholdt med gældende lov

<i>Gældende formulering</i>	<i>Lovforslaget</i>
	<p style="text-align: center;">§ 1</p> <p>I straffeloven, jf. lovbekendtgørelse nr. 976 af 17. september 2019, som senest ændret ved lov nr. 968 af 26. juni 2020, foretages følgende ændringer:</p>
<p>§ 81. Det skal ved straffens fastsættelse i almindelighed indgå som skærpende omstændighed,</p> <p>1-5) ---</p> <p>6) at gerningen har baggrund i andres etniske oprindelse, tro, seksuelle orientering eller lignende,</p> <p>7-12) ---</p>	<p>I § 81, nr. 6, indsættes efter »seksuelle orientering«: », handicap«.</p>